

Temanummer hostmediciner – avrådan

Hosta är en vanlig orsak till att patienter kontakter sjukvården, särskilt under vintern. Hosta kan vara en del av akuta tillstånd, såsom virusorsakad övre luftvägsinfektion eller pneumoni, eller kroniska tillstånd, såsom astma, allergi, KOL, hjärtsvikt, lungcancer eller refluxsjukdom. Hostan upplevs ofta besvärlig, men är en funktionell reflex för att få upp slem och partiklar från luftvägarna, och i samband med luftvägsinfektioner utgör hostan en viktig del av immunförsvaret.

Region Kalmar län har i Sydöstra sjukvårdsregionen – tillsammans med Jönköping och Östergötland – beslutat om en [gemensam avrådan](#) från förskrivning av hostmediciner. Det gäller både hostdämpande och slemlösande läkemedel. Flera andra regioner har tidigare gått ut med liknande rekommendationer.

Varför en avrådan?

Orsakerna till denna avrådan från hostmediciner är att de aktuella läkemedlen sällan bedöms ha en nytta-riskvärdering som motiverar förskrivning:

1. Symtomatisk behandling av hosta riskerar fördröja utredning och behandling av underliggande tillstånd.
2. Hostmediciner kan ha potentiellt allvarliga biverkningar och vissa medför en risk för missbruk. Risken för biverkningar är mer uttalad hos barn och sköra äldre patienter.
3. Den vetenskapliga evidensen för hostmediciner är svag och effekten sällan bättre än placebo.

Utöver ovanstående är hostmediciner ofta dyra för patienterna och saknar för det mesta förmån.

En viktig aspekt är att frigöra tid och resurser för vården. Bara i Region Kalmar län förskrevs under förra året 18.000 recept på hostdämpande och slemlösande hostmediciner, för drygt 6 miljoner kronor. Hanteringen av de förskrivningarna tar tid och resurser, som vården i stället skulle kunna lägga på högre prioriterade och mer evidensbaserade insatser som ger större patientnytta.

Gemensam rekommendation:

Förskriv inte hostmediciner – varken hostdämpande eller slemlösande – till akut eller kronisk hosta i de flesta fall.

Bedömningen är alltid individuell och undantag kan göras, till exempel vid vård i livets slutskede eller andra särskilda fall. Bakomliggande orsaker ska givetvis utredas vid behov.

Råd till patienter

Egenvårdsråd som kan prövas vid akuta besvär är att dricka rikligt med vätska, gärna varma drycker, eventuellt med honung i (dock ej till barn under ett år). Fysisk aktivitet kan bidra till att mobilisera slem och höjd huvudända kan vara gynnsamt nattetid.

På [1177](#) finns patientinformation som kan skrivas ut, sparas ner eller skickas som länk.

Exempel på receptbelagda läkemedel

Hostdämpande:

- Etylmorfin (*Cocillana-Etyfin*, *Lepheton*) påverkar opioidreceptorer i centrala nervsystemet. Metaboliseras via enzymerna CYP2D6 och 3A4, vilket innebär oförutsägbar effekt och risk för läkemedelsinteraktioner. Vanliga biverkningar är illamående, kräkningar, förstoppning och kramp i gallvägarna. Missbruk förekommer och oavsiktliga dödsfall har skett.
- Noskapin (*Nipaxon*) och Pentoxiverin (*Biseltoc*): Enligt FASS central icke-narkotisk hostdämpande effekt, men övertygande evidens saknas.

Slemlösande:

Ett problem med perorala slemlösande läkemedel är att koncentrationen i luftvägarna blir för låg för att utöva någon signifikant slemlösande effekt där:

- Acetylcystein: Saknar dokumenterad effekt vid hosta och anses inte längre vara indicerat vid KOL i normalfallet. Enligt FASS saknar den orala lösningen mukolytisk effekt i luftvägarna. Varje brustablett innehåller dessutom mellan 100 och 200 mg natrium, vilket kan vara negativt för vissa patientgrupper.

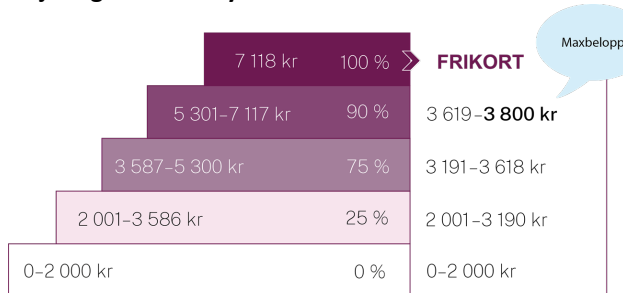
- **Bromhexin (Bisolvon):** Ska minska slemmets viskositet, men mekanismen är inte helt belagd och evidensen tveksam. *Mollipect, Etrilect* och *Mollisupradin* innehåller förutom bisolvon även efedrin, med centralstimulerande effekt på adrenerga alfa- och betareceptorer och biverkningar som hjärklappning, högt blodtryck, sömnlöshet och miktionsbesvär.

- **Guaifenesin (Nipenesin, Theracough):** Liknande mekanism som bromhexin. Svag och motstridig evidens.

För ytterligare läsning och källor, se [Avrådan från hostdämpande eller slemlösnande läkemedel vid hosta.](#)

Notiser

Höjt högkostnadsskydd

Sammanlagd läkemedelskostnad och din rabattnivå

Det belopp du betalar själv

Sedan 1 juli 2025 har högkostnadsskyddet höjts till 3800 kr. Viktigt att notera är att rabatterna inte träder in förrän efter 2000 kr. Tidigare har det varit 1100 kr. Observera att samtliga apotek ska kunna erbjuda avbetalning till patienter utan betalningsanmärkningar.

Avrådan från privat dos

Läkemedelskommittén avråder från att ansluta en patient som vill ha dosdispensering från privat aktör. Om medicinskt behov finns, anslut till regionens upphandlade dosdispensering.

Ökat antal samtal om lustgasförgiftningar

Giftinformationscentralen har noterat fler samtal om lustgasintoxikationer, med risk för permanenta neurologiska skador (till följd av B12-brist). En ny lag har trätt i kraft som förbjuder försäljning i berusningssyfte, samt begränsar försäljningsmängden till två mindre behållare. Observera att B12-bristen är funktionell och att homocystein ska väljas vid provtagning, inte kobalaminer.

Nya kunskapsunderlag i janusmed fosterpåverkan

Janusmed fosterpåverkan har fått ytterligare kunskapsunderlag. Tidigare har rekommendationer baserats på intervjuer från mödravården samt litteraturdata. Från och med 2025 kan janusmed även hämta data från läkemedel uttagna under senare delen av graviditeten och knyta till utfall vid förlossning. Kunskapsunderlagen uppdateras successivt.

Exponering av hormonbehandling hos anhöriga

Barn och husdjur kan oavsiktligt exponeras för lokal könshormonbehandling genom beröring, enligt en rapport från Läkemedelsverket, som sammanfattas i [Läkartidningen](#). Flera fall beskrivs av pubertala förändringar hos barn med föräldrar som behandlats. Det är viktigt att informera om korrekt läkemedelshandling i samband med insättning.

Nytt FASS.se

FASS.se har ändrat utseende. Det är nu lättare att söka fram läkemedel utifrån styrka och beredningsform. Den nya grund-vyn kallas för FASS-vy och där finns bland annat information om pris och miljöpåverkan, samt instruktionsfilmer för patienter. Funktionen för lagerstatus har förbättrats och visar fler apotek i fallande ordning. Det går även lättare att söka efter utbytbara förpackningar.

Utgå från produktresumé när du vill hitta information om ett läkemedel. Den gamla FASS-texten finns än så länge kvar som en egen flik, men planeras att fasas ut så småningom.

Krka Sverige AB

Losartan Krka, Filmdragerad tablett 50 mg

Välj annan form eller styrka för läkemedlet

Angiotensin II-antagonist

Om läkemedlet

Recept krävs ✓ Ingår i högkostnadsskyddet ✓ Läkemedel från Krka Sverige AB omfattas av Läkemedelsförsäkringen

ATC-kod: C09CA01

Utbytbara läkemedel: Visa 8 st

Substans: Losartan

FASS-vy Produktresumé FASS-text Bipackedel Lagerstatus

För innehållet ansvarar Fredrik Hagerman, ordförande i Läkemedelskommittén.

Läkemedelsnytt finns även på vardgivare.regionkalmar.se/ward-behandling/lakemedel/